

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهرستان فسا

مرکز آموزشی درمانی تخصصی فوق تخصصی امام حسین (ع)

دردهای شکمی

واحد آموزش سلامت

تهیه: محمد هادی کارگر (کارشناس پرستاری)

تنظیم: فاطمه قدیمی

(سوپروایزر آموزش سلامت)

آبان ماه 1404

فسا، بیمارستان امام حسین (ع)

آدرس: میدان ابن سینا، بلوار حضرت ولیعصر،
بیمارستان آموزشی، تخصصی و فوق تخصصی

امام حسین (ع)

تلفن: 07153411010

وب سایت: ihh.fums.ac.ir

دردهای شکمی:

درد های شکمی نوع اول، مثل درد ناشی از اسهال،
نفخ، دل پیچه و عادت ماهانه در خانم ها را تقریباً همه مردم
می شناسند و حداقل چند بار در طول زندگی آن را تجربه
کرده اند.

برخی از دردهای شکمی، ساده و پیش پا افتاده اند و به
درمان نیاز ندارند و خود به خود هم بهبود می یابند اما
گاهی درد های شکمی خطرناک و حتی کشنده هستند و اگر
طی چند ساعت به کمک بیمار نشتابیم، جان و سلامت وی
در معرض خطر قرار می گیرد. دردهای خطرناک یا جدی
خصوصیاتی دارند که توجه به آنها برای اقدام به موقع و
مراجعه به پزشک مهم است.

شکم به حد فاصل بین پرده دیافراگم (پرده زیر ریه ها) تا
ناحیه ورودی لگن گفته می شود و یک حفره تو خالی است
که برخی اندام های تو خالی مثل بخش کوچکی از مری،
معهده، روده بزرگ، روده کوچک و نیز کبد، طحال،
لوزالمعده و کیسه صفرا در آن جای گرفته اند. در دو
طرف مهره ها و در ناحیه پشت، کلیه و سیستم مجاری
ادراری و کمی پایین تر و در ناحیه تحتان شکم، رحم،
تخمدان ها و ضمائم آن در جنس مونث قرار گرفته اند.

13 نوع از آنها که به پیگیری نیاز دارند عبارتند از:

1- دردهای ارجاعی:

منشا این درد ها از محوطه خارج شکمی است یعنی بیمار
با درد شکم مراجعه می کند و بعد از معاینه ها و آزمایش
معلوم می شود. مثلاً درد مربوط به عفونت قسمت تحتانی
ریه و در اثر سینه پهلو کردن بوده و عفونت باعث انتشار
درد به حفره شکمی شده است.

2- درد های شدید و نفس گیر:

درد های ناتوان کننده و شدید که فرد در اثر آن خمیده و
دولا راه می رود، نمی تواند بخوابد یا قادر به حضور
در محل کارش نیست، و به بررسی نیاز دارند.

3- درد های متداوم:

درد های کوتاه مدت شکمی معمولاً مهم نیستند مثلاً
تولید زیاد گاز در روده ها و حرکات آن ممکن است
درد ایجاد کنند و معمولاً بعد از مدت کوتاهی، بهبود
می یابند ولی تداوم آن می تواند مشکل ساز باشد درد
های شدید و عود کننده و طول کشیده از مواردی
هستند، که باید بررسی شوند.

4- درد های همراه با تب:

درد همراه با تب، درد غیر معمولی و معمولاً نشان
دهنده وجود عفونت داخل بدن است. گاهی طخم معده
یا اثنی عشر دچار عارضه پارگی می شوند و در حفره
شکم ایجاد عفونت می کنند. افسه های داخل شکم،
التهاب کیسه صفرا یا لوزالمعده و سنگ های کلیوی که
دچار عارضه شد هان از علل مهم تب همراه با دل درد
هستند و همگی بیماریهای مهمی به شمار می آیند.

5- درد زونا:

یک بیماری ویروسی است که گاهی با درد نسبتاً شدید
شکمی آغاز می شود و ابتدا تشخیص آن دشوار است
و لب بعد حدود یک هفته از شروع علائم ضایعات
تاویلی آن در ناحیه دردناک شکم پدیدار و تشخیص
قطعی می شود. معمولاً این درد یک طرفه است.

6- دردهای همراه با زردی پوست:

به بررسی دقیق تر و گاه بستری بیمار نیاز دارد. این وجود درد همراه با زردی پوست، این علامت می تواند به علت وجود سنگ کیسه صفرا، تکان خوردن آن و در نتیجه انسداد مجاری صفراوی باشد. این بیماران با دل درد شدید و استفراغ مراجعه می کنند و گاهی لازم است در اسرع وقت تحت عمل جراحی قرار گیرند.

7- دردی که به پشت می زند:

درد های که به پشت می زنند، ممکن است با دردهای کمر یا دردهای عضلانی اشتباه گرفته شوند ولی همراهی درد شکم و درد پشت گاه به دلیل التهاب پانکراس یا التهاب و زخم اثنی عشر است. این بیماران باید از نظر قلبی هم بررسی شوند.

8- درد همراه با خونریزی گوارشی:

درد شکم و استفراغ حاوی خون، می تواند به دلیل خونریزی از مری یا معده باشد. خونریزی گاهی ناشی از وجود زخم در دستگاه گوارش فوقانی، بیماریهای مزمن کبدی، یا حتی سرطان دستگاه گوارش است. گاهی خونریزی گوارشی خود را با سیاه رنگ شدن مدفوع نشان می دهد و برخی اوقات در فرد دچار درد شکم، خون روشن به همراه مدفوع یا بدون آن از مقعد دفع می شود. در همه این موارد باید هر چه سریعتر به پزشک مراجعه شود.

9- دردی که با تغییر وضعیت تشدید می یابد:

اگر در اثر حرکت، پهلوی به پهلوی شدن و سرفه درد ناحیه شکم تشدید شود، احتمالاً اتفاق مهمی افتاده و پرده پوشاننده حفره شکم دچار التهاب شده است. به این حالت پریتونیت گفته می شود. پریتونیت یکی از اورژانس های پزشکی است و اغلب به عمل جراحی اورژانس نیاز دارد. چنین افرادی در زمان معاینه شکم با کوچکترین فشار روی جدار شکم دچار درد بسیار شدید می شوند. سوراخ شدن جدار روده یا معده و انسداد عروقی که به روده ها خونرسانی می کنند، از علت های منجر به پریتونیت (التهاب حفره داخلی شکم) هستند.

10- دردی که به کشاله ران تیر می کشد:

دردی که از ناحیه کمر شروع و به کشاله ران انتشار می یابد، معمولاً ناشی از بیماری های کلیوی مانند عفونت کلیه و سنگ های کلیوی هستند. بیماران اغلب شکایت های دیگری از قبیل سوزش ادرار، تهوع و استفراغ هم دارند.

11- درد عصبی:

برخی بیماران هنگام مراجعه به یک نقطه خاص مانند ناف یا پهلوی یا نقطه ای در زیر دنده ها اشاره می کنند و از درد این نواحی شکایت دارند و در معاینه و بررسی های نکته ای که نشان دهنده بیماری باشد، یافت نمی شود. این درد ها بیشتر جنبه روحی روانی (سایکوسوماتیک) دارند. در این زمان پزشکان بیمار را به خواب خوب، ورزش و کنترل استرس های محیطی تشویق می کنند و در صورت لزوم به روان پزشک ارجاع می دهند.

12- دردی که در اثر فعالیت ایجاد می شود:

این نوع درد شکم باید جدی تر بررسی شود. اگر درد بالای شکم در اثر فعالیت، مثلاً ورزش یا از پله بالا رفتن ایجاد شود، به خصوص اگر با تهوع و تنگی نفس یا تعریق همراه باشد، ممکن است درد قلبی باشد. متأسفانه مبتلایان به چنین دردهای خیلی دیر مراجعه می کنند و اغلب درد را به مشکلات معده نسبت می دهند. خصوصیت مهم درد قلبی آن است که در اثر فعالیت تشدید می شود و با استراحت بهبود می یابد. گاهی درد ناشی از حمله قلبی به هیچ وجه در قفسه سینه یا بازوها احساس نمی شود و فقط در ناحیه بالای شکم احساس می شود.

13- درد قاعدگی:

در بیشتر خانم ها به فاصله کمی قبل از شروع عادت ماهانه آغاز می شود. بسیاری از خانم ها با این نوع درد آشنایی دارند و آن را در هر بار قاعدگی تجربه می کنند. اگر هر دوره درد به صورت غیر عادی از دوره های قبل بود، بیمار باید تحت بررسی قرار بگیرد. ممکن است کیست تخمدان پاره شود یا حتی بارداری خارج رحمی، شبیه این دردها را ایجاد کند.

به یاد داشته باشید

شما مهمترین عضو تیم درمان خود هستید